

UCHWAŁA NR 179
RADY DYDAKTYCZNEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW: FILOLOGIA BAŁTYCKA,
FILOLOGIA KLASYCZNA I STUDIA ŚRÓDZIEMNOMORSKIE, FILOLOGIA
POLSKA, FILOLOGIA POLSKIEGO JĘZYKA MIGOWEGO,
KULTUROZNAWSTWO – WIEDZA O KULTURZE, LOGOPEDIA OGÓLNA
I KLINICZNA, SŁAWISTYKA, SZTUKA PISANIA, SZTUKI SPOŁECZNE

z dnia 28 maja 2024 r.

w sprawie koncepcji kształcenia na kierunku studiów *pleć i seksualność*,
studia stacjonarne II stopnia

Na podstawie § 68 ust. 2 Statutu Uniwersytetu Warszawskiego (Monitor UW z 2019 r. poz. 190 z późn. zm.) oraz § 3 pkt 3 i § 4 ust. 1 zarządzenia nr 71 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 9 kwietnia 2020 r. w sprawie określenia trybu postępowania w sprawach dotyczących utworzenia kierunku studiów oraz zmian w programie studiów (tekst jednolity: Monitor UW z 2023 r. poz. 54) Rada Dydaktyczna postanawia, co następuje:

§ 1

1. Rada Dydaktyczna inicjuje postępowanie w sprawie utworzenia kierunku studiów *pleć i seksualność*, studia stacjonarne II stopnia.

2. Rada Dydaktyczna opiniuje pozytywnie stanowiący załącznik do uchwały opis koncepcji kształcenia na kierunku studiów *pleć i seksualność*, studia stacjonarne II stopnia.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Dydaktycznej: Ł. Książyk

Załącznik do uchwały nr 179

Rady Dydaktycznej dla kierunków studiów: *filologia bałtycka, filologia klasyczna i studia śródziemnomorskie, filologia polska, filologia polskiego języka migowego, kulturoznawstwo – wiedza o kulturze, logopedia ogólna i kliniczna, slawistyka, sztuka pisanie, sztuki społeczne*
z dnia 28 maja 2024 r.

w sprawie koncepcji kształcenia na kierunku studiów *pleć i seksualność*, studia stacjonarne II stopnia

OPIS KONCEPCJI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU

Pleć i seksualność

PODSTAWOWE DANE O PROJEKTOWANYM KIERUNKU STUDIÓW

Dyscyplina, w której będzie realizowany projekt: **Nauki o kulturze i religii**

POZIOM KSZTAŁCENIA: **Studia drugiego stopnia**

PROFIL KSZTAŁCENIA: **Profil ogólnoakademicki**

FORMA STUDIÓW: **Studia stacjonarne**

WNIOSKODAWCA: **Rada Dydaktyczna dla kierunków studiów: *filologia bałtycka, filologia klasyczna i studia śródziemnomorskie, filologia polska, filologia polskiego języka migowego, kulturoznawstwo – wiedza o kulturze, logopedia ogólna i kliniczna, slawistyka, sztuka pisanie, sztuki społeczne***

PLANOWANY TERMIN URUCHOMIENIA STUDIÓW: **Semestr zimowy roku akademickiego 2025/2026**

PLANOWANA MINIMALNA LICZBA STUDENTÓW NA PIERWSZYM ROKU STUDIÓW: **15**

PLANOWANA MAKSYMALNA LICZBA STUDENTÓW NA PIERWSZYM ROKU STUDIÓW: **30**

PROPONOWANA JEDNOSTKA DYDAKTYCZNA, KTÓRA MA ORGANIZOWAĆ KSZTAŁCENIE NA PROJEKTOWANYM KIERUNKU STUDIÓW: **Wydział Polonistyki**

CZY PROJEKTOWANY KIERUNEK STUDIÓW PRZYGOTOWUJE DO WYKONYWANIA ZAWODU NAUCZYCIELA I UZYSKANIA UPRAWNIENÍ ZAWODOWYCH? **Nie**

1. Koncepcja i cele kształcenia, ich związek ze strategią uczelni oraz prowadzoną na uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których projektowany kierunek studiów zostanie przyporządkowany – profil ogólnoakademicki

1.1. Dyscyplina, do której projektowany kierunek studiów zostanie przyporządkowany

Studia drugiego stopnia na kierunku *Płeć i seksualność* zostaną przyporządkowane do dyscypliny Nauki o kulturze i religii. Takie przyporządkowanie dyscyplinarne ma silne uzasadnienie merytoryczne: płeć i seksualność należą do kluczowych kategorii kulturoznawczych, wyrastających z anglo-amerykańskich tradycji antropologicznych i kulturoznawczych (*cultural studies*), wokół których wykształciły się gałęzie badań – *gender studies* i *queer studies*. Jednocześnie kategorie te są obecne w polskich badaniach instytucji, dyskursów i reprezentacji kulturowych. Ponadto wskazanie Nauk o kulturze i religii jako dyscypliny wiodącej stanowi podstawę dla ujęć interdyscyplinarnych, chętnie wykorzystywanych w kulturoznawczych metodologiach. Studia planowane są jako przedsięwzięcie międzywydziałowe, włączające doświadczenie dydaktyczne specjalistów i specjalistek z UW w dyscyplinach takich jak Literaturoznawstwo, Socjologia, Etnologia, Nauki o sztuce, Prawo, Historia, z wiodącą rolą metodologiczną dyscypliny Nauki o kulturze i religii. Co także istotne, kategorie płci i seksualności właśnie w ujęciu kulturoznawczym i intersekcyjnym pomagają wypracować narzędzia do krytycznego oglądu nierówności społecznych, jak również zarządzania różnorodnością.

1.2. Ocena jakości działalności naukowej Uniwersytetu Warszawskiego w dyscyplinie Nauki o kulturze i religii

Dyscyplina Nauki o kulturze i religii otrzymała w ramach ewaluacji jakości działalności naukowej za lata 2017-2021 kategorię B+. Należy podkreślić, że na wynik ewaluacji wpłynęła ocena działalności naukowej wszystkich osób, które deklarują przynależność swego dorobku do dyscypliny, nie tylko osób zatrudnionych w jednostkach, które planowane są jako współprowadzące studia, czyli na Wydziale Polonistyki (w szczególności: w Instytucie Kultury Polskiej, prowadzącym obecnie studia dwustopniowe Kulturoznawstwo – wiedza o kulturze) oraz w Ośrodku Studiów Amerykańskich (prowadzącym wielodyscyplinarne dwustopniowe Studia amerykańskie, z 52% przyporządkowaniem do dyscypliny Nauki o kulturze i religii).

1.3. Kluczowe dla koncepcji kształcenia na projektowanym kierunku studiów osiągnięcia naukowe Uniwersytetu Warszawskiego w dyscyplinie, do której kierunek ten zostanie przyporządkowany

Projekt studiów *Płeć i seksualność* wyrasta z dorobku naukowego i dydaktycznego pracowników i pracowniczek zatrudnionych na UW, zaproszonych do uczestniczenia w jego realizacji, w szczególności – z prac Instytutu Kultury Polskiej Wydziału Polonistyki i Ośrodka Studiów Amerykańskich (Instytut Ameryk i Europy), w tym Pracowni Gender/Sexuality.

W Instytucie Kultury Polskiej problematyka płci kulturowej i kulturowych uwarunkowań seksualności obecna jest w programach zajęć kursowych („Antropologia kultury”, „Teorie tożsamości”) oraz w programach zajęć fakultatywnych

(między innymi w bloku zajęć „Antropologia seksualności” oraz „Antropologia reprodukcji” prowadzonym we współpracy z instytucjami i ekspertkami zewnętrznymi przez dr hab. Martę Zimniak-Hałajko, prof. ucz. oraz zajęć na temat kulturowych wyobrażeń reprodukcji w mediach wizualnych proponowanych cyklicznie przez dr Matyldę Szewczyk). Zagadnienia płci i seksualności są też podejmowane w badaniach pracowników i pracowniczek, czego efektem są publikacje naukowe (np. popularny podręcznik akademicki *Antropologia ciała. Zagadnienia i wybór tekstów*, oprac. A. Chałupnik, J. Jaworska, J. Kowalska-Leder, I. Kurz, M. Szpakowska, 2008; *Sztandar ze spódnicy. Zapolska i Nałkowska o kobiecym doświadczeniu ciała* Agaty Chałupnik, 2004; *Twarze w tłumie* Iwony Kurz, 2005 – książka nominowana do nagrody Nike; *Królowe PRL* Doroty Sosnowskiej, 2014; *Glamour, kobiecość, widowisko. Aktorka jako obiekt pożądania* Agaty Łukszy, 2016; *Odzyskiwanie nieobecności. Niepełnosprawność w teatrze i performansie*, red. E. Godlewska-Byliniak, 2017; *Ciało i wspólnota. Wokół prawicowej wyobraźni* Marty Zimniak-Hałajko, 2017; *Nietożsamości. Tillion, Fanon, Bourdieu, Derrida i dylematy dekolonizacji* Romana Chymkowskiego, 2019) oraz projekty grantowe (np. „Odmieńcy. Performanse inności w polskiej kulturze transformacji”, kierowniczką dr Dorota Sosnowska; „Glamour, kobiecość, widowisko. Aktorka jako obiekt pożądania”, kierowniczką dr Agata Łuksza; „Oddolny feminizm w Polsce okresu transformacji i posttransformacji”, kierowniczką mgr Barbara Dynda; międzynarodowy projekt „SAMSON (Sciences, Arts, Medicine and Social Norms) – Nature(s) and Norms”, kierowniczką dr hab. Iwona Kurz, prof. ucz.) i rozprawami doktorskimi (Anny Krawczak, *Wytwarzanie pokrewieństwa. Antropologiczna analiza dyskursów wokół dawstwa heterologicznego w Polsce*, 2021; Jana Szpilki *Antropologia praktyk sadomasochistycznych (BDSM) we współczesnej Polsce*, 2022; Barbary Dyndy *Feministyczne archiwa. (Anarcho)feministyczne ziny po 1989 roku*, 2024). Pracowniczki IKP uczestniczyły w pracach Polskiego Towarzystwa Genderowego, współtworzą też (Agata Chałupnik, Ewelina Godlewska-Byliniak, Agata Łuksza) projekt HyPaTia – „projekt badawczy, dokumentacyjny i edytorski, który ma na celu stworzenie bazy źródłowej i materiałowej dla historii teatru polskiego XX i XXI wieku uwzględniającej szeroki udział kobiet dotychczas na ogół w tej historii pomijanych lub marginalizowanych” (<http://www.hypatia.pl>).

Ośrodek Studiów Amerykańskich jest od dwóch dekad dynamicznym centrum badań nad płcią i seksualnością. Powstały tutaj pionierskie prace kulturoznawcze z zakresu gender i queer studies, takie jak *Odmiany odmieńca: Mniejszościowe orientacje seksualne w perspektywie gender*, współredagowana przez dr hab. Tomasza Basiuka, prof. ucz. (2002), oraz dr hab. Agnieszki Graff, prof. ucz. *Świat bez kobiet. Płeć w polskim życiu publicznym* (2001), które zaowocowały prowadzeniem zajęć fakultatywnych z problematyki planowanego kierunku studiów. W ośrodku były i są prowadzone międzynarodowe granty badawcze HERA CRUSEV: „Cruising the 1970s: Unearthing Pre-HIV/AIDS Queer Sexual Cultures”, kierownik dr hab. Tomasz Basiuk prof. ucz., NCN OPUS LAP, „Queerit: Queer theory in transit”, kierownik dr hab. Tomasz Basiuk, prof. ucz. W OSA powstają także prace w innych dyscyplinach z zakresu płci i seksualności: Socjologii (*Matki i córki we współczesnej Polsce*, Elżbiety Korolczuk, 2019) czy Historii (*Dziecko, rodzina i płeć w amerykańskich inicjatywach humanitarnych i filantropijnych w II Rzeczypospolitej*, Sylwii Kuźmy-Markowskiej, 2018).

Ponadto od roku 2016 działa założona przez dr hab. Karolinę Krasuską **Pracownia Gender/Sexuality**, której członkinie co roku prowadzą cieszące się dużym

zainteresowaniem studiujących anglojęzyczne zajęcia fakultatywne i seminaria (np. „Introduction to Gender and Sexuality Studies”, „Unruly Women in American Culture”, „New American Intimacies”, „Crippling America”). Od roku 2023 działa również Sekcja Studencka zainspirowana aktywnością Pracowni. Pracownia jest również bardzo aktywna na polu popularyzacji wiedzy o płci i seksualności, między innymi poprzez nagrywanie podcastu *Oswoić gender*, finansowanego z projektu konkursowego IDUB. Organizuje także konferencje naukowe (2017, 2023, 2024) i konferencje studenckie (2022, 2024) poświęcone gender i queer studies. Członkinie Pracowni wykazują się też aktywnością translatorską (zasługą Pracowni jest np. przekład prac Judith Butler). W Ośrodku Studiów Amerykańskich powstają liczne prace poświęcone płci i seksualności w ujęciu kulturowym: Karoliny Krasuskiej *Płeć i naród: Translokacje* (2011), *Poradzieckie* (2021), Agnieszki Kotwasińskiej *House of Horrors: Familial Intimacies in Contemporary American Horror Fiction* (2023); Marty Usiekniewicz *Food, Consumption, and Masculinity in American Hardboiled Fiction* (2023); prowadzone są granty (IDUB „Nowe Idee” „Neoliberalizacja męskiej seksualności w czasach transformacji”, kierowniczką dr Ludmiła Janion; NCN Sonata „Aseksualność w amerykańskiej kulturze popularnej”, kierowniczką dr Anna Kurowicka; NCN Sonata „Niepełnosprawność w kulturze polskiej po roku 1989”, kierowniczką dr Natalia Pamuła; NCN Sonata „Pamięć migracji/migracja pamięci”, kierowniczką dr hab. Karolina Krasuska; NCN Preludium BIS „Poetyka afektu: manifesty i strategie retoryczne kobiet 1970-2020”, kierowniczką dr hab. Karolina Krasuska), w tym granty międzynarodowe w OSA z udziałem członkiń Pracowni (dr hab. Karolina Krasuska, dr Ludmiła Janion oraz dr Anna Kurowicka są wykonawczyniami w grantach „QueerIt: Teorie queer w tranzycie” Opus-LAP, kierownik dr hab. Tomasz Basiuk). Dr Agnieszka Kotwasińska oraz dr Ludmiła Janion pozyskały dofinansowanie w ramach programów IDUB, POB IV, dr Kurowicka uzyskała stypendium NAWA im. Bekkera. Dr hab. Karolina Krasuska oraz dr Natalia Pamuła były stypendystkami MNiSW dla Wybitnych Młodych Naukowców.

W ramach Pracowni powstały dwie rozprawy doktorskie: „The Eating Detective: Food and Masculinity in Twentieth Century Crime Fiction” (2017) Marty Usiekniewicz oraz „Archiving Girlhood: Self-Representation of Girls in Visual Culture and Literature” Aleksandry Kamińskiej (2023) (promotorka pomocnicza dr hab. Karolina Krasuska). Kolejne cztery są w przygotowaniu.

Namysłowi nad koncepcją kształcenia towarzyszyło **rozpoznanie potencjału naukowego i dydaktycznego jednostek UW i osób zatrudnionych w jednostkach UW**, specjalizujących się w studiach nad płcią i seksualnością. Do udziału w prowadzeniu zajęć zostały zaproszone między innymi badaczki zagadnień płci i seksualności z Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych, Wydziału Socjologii, Wydziału Historii, Wydziału Pedagogicznego, Wydziału Nauk o Kulturze i Sztuce, EUROREG oraz z Wydziału Neofilologii – Centrum Humanistyki Środowiskowej. Koncepcja niniejszych studiów była konsultowana z przedstawicielami i przedstawicielkami tych wydziałów od marca 2023 roku na spotkaniach grupowych i indywidualnych, by jak najbardziej wykorzystać doświadczenie badawcze i dydaktyczne osób zatrudnionych na UW.

1.4. Związek koncepcji i celów kształcenia na projektowanym kierunku studiów ze strategią Uniwersytetu Warszawskiego w obszarze studiów

Planowany kierunek realizować będzie cele edukacyjne UW wyznaczone przez Strategię Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2023-2032, w szczególności:

- **Wzmocnienie jedności badań i nauczania:** do współpracy dydaktycznej zaproszone zostaną osoby prowadzące wybitne badania z zakresu płci i seksualności, co potwierdzone jest ich publikacjami i pozyskiwaniem finansowania zewnętrznego. Osoby studiujące zyskają możliwość współudziału w badaniach lub realizacji własnych projektów badawczych.
- **Współpraca z otoczeniem społecznym, dialog i partycypacja, kształcenie oparte na doświadczeniu (*experience based learning*):** oferta dydaktyczna budowana będzie we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, osobami eksperckimi i aktywistycznymi spoza UW, osoby studiujące zyskają możliwość przygotowywania projektowych prac dyplomowych we współpracy z wybranymi instytucjami i nabywania konkretnych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Przygotowaniu zawodowemu służyć będzie między innymi przedmiot projektowany jako seria spotkań z badaczkami, ekspertkami i przedstawicielami instytucji, ukazujący sposoby wykorzystania zdobytej wiedzy i pomagający w nawiązaniu kontaktów z wybranymi organizacjami.
- **Współpraca międzyuniwersytecka i międzynarodowa:** w ramach niektórych modułów planowana jest współpraca dydaktyczna z polskimi i zagranicznymi badaczami i badaczkami; osoby eksperckie spoza UW zostaną zaproszone do Rady Programowej kierunku; planowane jest również nawiązanie formalnej współpracy i wymiany akademickiej z uczelniami zagranicznymi, między innymi Uniwersytetem Humboldtów w Berlinie oraz Temple University w Filadelfii (listy intencyjne w folderze: https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1_55B3s-2iBy3jArbUgmAxACxJBSDyV9).
- **Współtworzenie wielokulturowego i tolerancyjnego świata:** jednym z podstawowych celów studiów jest wyposażenie studiujących w narzędzia do równościowego zarządzania różnorodnością w instytucjach, z uwzględnieniem problematyki niepełnosprawności, neuroróżnorodności, pochodzenia etnicznego, statusu społecznego, płci i orientacji seksualnej.
- **Elastyczne ścieżki kształcenia, podmiotowość i sprawczość studiujących:** planowany program ma w dużej mierze strukturę modułową z szerokim zakresem zagadnień do wyboru, co pozwoli studiującym realizować własne cele edukacyjne; systematycznie przeprowadzany będzie monitoring potrzeb studiujących związanych z programem i organizacją kształcenia.
- **Samodoskonalenie, kreatywność, uczenie się przez całe życie:** studia adresowane są również do osób już aktywnych zawodowo, które chciałyby uzupełnić i skontekstualizować swoją wiedzę (między innymi dlatego planowane są one na trzy semestry); w sposób stały swe kompetencje podnosić będzie również kadra (planowane są cykliczne seminaria i konferencje problemowe oraz dydaktyczne).

1.5. Główne założenia programu studiów (kluczowe zagadnienia, specyficzne dla kierunku metody dydaktyczne, zarys konstrukcji programu)

Planowany kierunek studiów adresowany jest do osób zainteresowanych naukowo lub zawodowo zagadnieniami płci i seksualności oraz ich związkami z różnymi sferami życia kulturowego i społecznego.

Studia adresowane są do osób absolwenckich studiów licencjackich i magisterskich, które:

- chcą rozwijać własne projekty naukowe;
- potrzebują szerszych kontekstów lub konkretnych narzędzi w swej pracy zawodowej lub aktywistycznej (np. psychoterapeuci, seksuolóżki, edukatorzy, specjalistki HR);
- pragną nabyć lub udoskonalić umiejętności zawodowe w dziedzinach takich jak zarządzanie równością i różnorodnością w instytucjach, konstruowanie planów równości płci, pozaformalna edukacja seksualna, coaching seksualny.

Cele i strategie kształcenia

Planowany kierunek realizować będzie trzy podstawowe cele edukacyjne:

1. Rozwijanie i popularyzowanie interdyscyplinarnej wiedzy o płci i seksualności, we współpracy ze środowiskiem akademickim i pozaakademickim. Kategorie płci i seksualności mają wpływ na kształt wszystkich obszarów wiedzy. Świadomość, jak mocno są one obecne w wielu aspektach kultury i społeczeństwa, jest przydatna w świecie dynamicznych przemian kulturowych oraz ugruntowujących się nierówności. Pozwoli ona na lepsze ich rozpoznanie i zniwelowanie nierówności w wielu dziedzinach kultury i życia społecznego.

2. Zaznajomienie z zasadami współtworzenia instytucji opartych na równości i różnorodności. Zdolność zarządzania równością i różnorodnością z uwzględnieniem płci, seksualności i reprodukcji (rodzicielstwo, leczenie niepłodności) wymaga zarówno nabycia interdyscyplinarnej wiedzy pozwalającej zrozumieć konteksty podejmowanych działań, jak i poznania konkretnych narzędzi (takich jak na przykład umiejętności negocjacyjne, budowanie strategii, znajomość instrumentów prawnych).

3. Przygotowanie do współtworzenia nowoczesnej edukacji seksualnej i edukacji dotyczącej intymności. Wiedza nabyta podczas studiów wspierać może już praktykujących nauczycieli, edukatorki pozaformalne, seksuolóżki, psychologów i psychoterapeutki, rodziców i wychowawców. Proponowany program studiów pozwoli na wielostronne postrzeganie zjawisk zdrowotnych, biologicznych, fizjologicznych i psychologicznych w kontekstach kulturowych, historycznych, instytucjonalnych.

Celom edukacyjnym odpowiada **konstrukcja programu studiów** i podział na bloki przedmiotowe:

1. **Blok teoretyczno-metodologiczny** – blok zajęć wprowadzających, którego celem jest prezentacja podstawowych teorii płci, seksualności i reprodukcji wypracowanych na gruncie nauk humanistycznych i społecznych (także w kontekście polskim), zapoznanie studiujących z metodologiami badań tych zagadnień w dyscyplinie Nauki o kulturze i religii (zarówno badań reprezentacji, jak i instytucji), etyką badań, językiem komunikacji naukowej i adekwatnym do omawianych zagadnień językiem włączającym.

2. **Blok zajęć poświęconych praktykom społecznym i narzędziom działania** – praktykom społecznym i instytucjonalnym związanym z płcią, seksualnością i równością, narzędziom działania społecznego, technikom pracy akademickiej, zarządzania sobą, sieciowaniu studiujących z instytucjami i badaczami, ukazywaniu perspektyw rynku pracy, projektowaniu działań/badań własnych.
3. **Blok zajęć do wyboru z podziałem na koszyki: 1) Media i historie; 2) Instytucje i praktyki; 3) Normy i natury**, pozwalający na uzupełnianie wiedzy wedle zainteresowań (planowane zajęcia dotyczyć będą między innymi zagadnień niepełnosprawności, bioetyki, embriologii, reprodukcji, wojen kulturowych i ruchów społecznych, prawa, studiów nad dzieciństwem, migracji, studiów postkolonialnych, studiów nad męskością, wybranych zagadnień historycznych, szeroko rozumianych reprezentacji: popkultury, literatury, sztuk wizualnych).

Studia planowane są na trzy semestry. Planowane zajęcia mają charakter seminaryjny, akcentujący aktywny udział osób uczestniczących, który zachęca do rozwijania umiejętności posługiwania się nabytą wiedzą w pracy w grupie, pracach projektowych, *peer review*. Planowane są jedno zajęcia w formie wykładu: zajęcia te (pod roboczym tytułem „Perspektywy badań nad płcią i seksualnością”) korzystać mają z formuły *Ringsvorlesung*, znanej z niemieckich uniwersytetów, czyli wykładów prowadzonych na wspólny temat przez zmieniających się cotygodniowo wykładowców i wykładowczynie. Zajęcia te będą też okazją do przedstawiania aktualnych kwestii i do kontaktu z ekspertkami spoza UW oraz spoza akademii.

Jednostką prowadzącą studia i organizującą tok studiów będzie Wydział Polonistyki, jednostkami współbudującymi podstawy merytoryczno-teoretyczne programu Instytut Kultury Polskiej (Wydział Polonistyki) i Ośrodek Studiów Amerykańskich (Instytut Ameryk i Europy), w tym szczególnie Pracownia Gender/Sexuality. Bloki zajęć do wyboru oraz zajęć poświęconych praktykom (w dużej mierze o charakterze warsztatowym) będą tworzone przy współudziale innych jednostek UW, w których prowadzone są badania, zajęcia i działania poświęcone zagadnieniom płci i seksualności, oraz zewnętrznych osób eksperckich. Tym samym studia spełnią też rolę miejsca integrującego badaczki i badaczy tej problematyki z UW oraz umożliwią intensyfikację współpracy z otoczeniem społecznym.

Praca dyplomowa, w zależności od wyboru osoby studiującej, może mieć tradycyjną formę rozprawy naukowej lub projektu przygotowywanego we współpracy z wybraną instytucją. Prowadzącymi seminaria dyplomowe będą osoby zatrudnione w IKP i OSA.

1.6. Kompetencje wymagane od kandydatów na studia (w przypadku II stopnia należy wskazać kierunki studiów lub dyscypliny, do których przyporządkowano kierunki studiów będące źródłem rekrutacji na projektowany kierunek studiów)

Studia drugiego stopnia na kierunku *Płeć i seksualność* adresowane są do absolwentów wszystkich kierunków studiów. Postępowanie rekrutacyjne składa się z dwóch etapów.

I etap postępowania kwalifikacyjnego – ustalenie listy rankingowej na podstawie oceny pracy pisemnej

Osoby kandydujące składają swoje CV oraz pracę pisemną o maksymalnej długości 5400 znaków, w której przedstawiają swoje, powiązane z podejmowanymi studiami, zainteresowania i plany badawcze, zawodowe lub inne. Oceniana jest: dojrzałość

intelektualna i sposób formułowania problemów: 0-20 punktów; opis planów (badawczych, zawodowych, innych): 0-20 punktów; formalna strona tekstu (styl, klarowność przekazu): 0-10 punktów. Do drugiego etapu przechodzi 60 osób z najwyższą punktacją. Maksymalna liczba punktów do zdobycia w pierwszym etapie wynosi 50.

II etap postępowania kwalifikacyjnego – rozmowa kwalifikacyjna

Drugim etapem postępowania jest rozmowa kwalifikacyjna dotycząca planów badawczych, zawodowych lub innych osób kandydujących. Oceniane są: predyspozycje do pracy badawczej w dyscyplinie Nauki o kulturze i religii: 0-20 punktów, oryginalność ujęcia i sposób konceptualizacji prezentowanych zagadnień: 0-20 punktów; konstrukcja wypowiedzi: 0-10 punktów. Maksymalna liczba punktów do zdobycia w drugim etapie wynosi 50.

Wynik postępowania kwalifikacyjnego

Wynik postępowania kwalifikacyjnego stanowi suma punktów z pierwszego i drugiego etapu. O zakwalifikowaniu na studia decyduje miejsce na liście rankingowej utworzonej na podstawie ostatecznych wyników. Maksymalna liczba punktów do uzyskania w procesie kwalifikacji wynosi 100.

1.7. Sylwetka absolwenta (kompetencje w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw społecznych, miejsce na rynku pracy oraz możliwości dalszego uczenia się absolwenta projektowanego kierunku studiów)

Absolwent/ka studiów drugiego stopnia *Płeć i seksualność* rozumie zależności między płcią i seksualnością a innymi dziedzinami życia kulturowego i społecznego i jest gotowy/a do działania na rzecz zmian społecznych uwzględniających potrzeby zróżnicowanych grup społecznych. Posiada narzędzia niezbędne do zarządzania różnorodnością w sytuacjach konfliktów i sprzeczności interesów. Wspiera akademię w wypracowywaniu nowych sposobów interpretowania rzeczywistości społecznej i pracy na rzecz szeroko rozumianej emancypacji przy udziale innych aktorów społecznych.

Osoba absolwencka jest gotowa do pracy we wszelkiego typu instytucjach zajmujących się problematyką płci, seksualności i równości, w szczególności w sektorach edukacji (w tym pozaformalnej), polityk społecznych, wsparcia psychologicznego, zarządzania personelem. Może tworzyć treści medialne i strategie marketingowe, realizować się na polu twórczości artystycznej czy naukowej. Jest gotowa projektować i prowadzić badania naukowe i społeczne. Może kontynuować naukę w szkole doktorskiej o profilu humanistycznym, społecznym lub interdyscyplinarnym albo na studiach podyplomowych.

Wiedza

Absolwent/ka zna i rozumie:

- swoistość nauk o kulturze, subdyscypliny tych nauk i ich rozległe związki z innymi naukami humanistycznymi i społecznymi także w perspektywie historycznej;
- w stopniu pogłębionym współczesne teorie tożsamości stanowiące podstawę aktualnie prowadzonych badań kulturoznawczych;

- w stopniu pogłębionym współczesne teorie płci i seksualności, sformułowane na gruncie nauk humanistycznych i społecznych;
- w stopniu pogłębionym historyczne i instytucjonalne uwarunkowania wyobrażeń i praktyk kulturowych związanych z płcią i seksualnością;
- metodologie nauk o kulturze i powiązane z nimi metody badawcze oraz zasady etyczne;
- zasady prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej oraz ich implikacje praktyczne.

Umiejętności

Absolwent/ka potrafi:

- wykorzystać posiadaną wiedzę, by samodzielnie wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować, integrować informacje z różnorodnych źródeł i wykorzystywać je w samodzielnych projektach badawczych oraz właściwie i twórczo prezentować ich wyniki;
- wykorzystywać metodologię badawczą oraz narzędzia (także cyfrowe) nauk humanistycznych oraz prezentować i syntetyzować uzyskane tymi metodami dane;
- napisać rozprawę naukową, samodzielnie formułując problem badawczy, dobierając źródła i literaturę naukową oraz odpowiednią metodologię; poprawnie w mowie i na piśmie formułować wypowiedzi i sądy;
- zabierać głos w dyskusji wobec różnorodnych odbiorców, mówiąc zrozumiale i poprawnie; samodzielnie poprowadzić debatę naukową lub dyskusję publiczną;
- posługiwać się językiem obcym w mowie i piśmie na poziomie B2+ lub wyższym Europejskiego Opisu Językowego; korzystać z wybranej literatury przedmiotu w języku obcym;
- inicjować i prowadzić badawcze prace zespołowe; współdziałać w zespole z innymi osobami; organizować pracę indywidualną i zespołową, kierować projektem;
- ciągle dokształcać się i rozwijać intelektualnie oraz zawodowo; ukierunkowywać innych w tym zakresie;
- zarządzać różnorodnością w instytucjach społecznych z poszanowaniem zasad równego traktowania;
- popularyzować wiedzę o płci i seksualności za pomocą różnych mediów, dla różnych grup odbiorców.

Kompetencje społeczne

Absolwent/ka jest gotów/gotowa do:

- przyjęcia postawy szacunku i badawczej ciekawości wobec różnorodnych zjawisk kultury, w tym używania zdobytej wiedzy do rozwiązywania zaobserwowanych problemów oraz zasięgania opinii osób eksperckich;
- dostrzegania wagi refleksji kulturoznawczej dla życia społecznego i dostrzegania konieczności jej rozwoju;
- samodzielnego, twórczego i przemyślanego działania w kulturze;

- zaangażowania w dialog społeczny i międzykulturowy ze zrozumieniem i empatią;
- uczestnictwa w debacie publicznej;
- zaangażowania się w prace zespołowe ze świadomością wagi wspólnego działania i etyczną odpowiedzialnością;
- dążenia do upowszechniania i otwartości zasobów wiedzy;
- dążenia do realizacji zasady równości i poszanowania różnorodności w życiu społecznym.

1.8. Uzasadnienie wyboru poziomu kształcenia, profilu studiów, proponowanych limitów przyjęć (minimalna i maksymalna liczba) na I rok studiów

Ogólnoakademicki profil studiów związany jest z planowaną obsadą większości zajęć przez osoby zatrudnione na UW i zaangażowane w działalność badawczą. Praktycy i przedstawiciele otoczenia społecznego będą zapraszani na wybrane zajęcia.

Studia planowane są jako studia drugiego stopnia ze względu na ich uzupełniający charakter: mają one pogłębiać wiedzę uzyskaną na wcześniejszych etapach edukacji, praktyki zawodowej i społecznej. Proponowane limity przyjęć na I rok studiów to:

- limit minimalny: 15 osób,
- limit maksymalny: 30 osób.

Planowane limity wynikają z możliwości kadrowych jednostek organizujących oraz eksperymentalnego w skali kraju charakteru przedsięwzięcia, który nie pozwala oszacować precyzyjnie możliwego zainteresowania kierunkiem.

2. Uzasadnienie utworzenia nowego kierunku studiów odnoszące się do dotychczasowej oferty studiów Uniwersytetu Warszawskiego oraz doświadczeń innych uczelni krajowych i zagranicznych

2.1. Oferta edukacyjna Uniwersytetu Warszawskiego a projektowany kierunek studiów (ze wskazaniem różnic między projektowanym kierunkiem studiów a innymi prowadzonymi przez Uniwersytet Warszawski, przypisanymi do tej samej dyscypliny i poświęconymi podobnym obszarom badawczym)

Na Uniwersytecie Warszawskim nie są prowadzone żadne studia poświęcone kwestiom płci i seksualności. Najbardziej formalnie zorganizowaną ofertę w tym zakresie posiada Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji (Instytut Stosowanych Nauk Społecznych), prowadzący systematyczny nabór na dwie specjalizacje w ramach studiów drugiego stopnia: Socjologia i antropologia płci oraz Socjologia małżeństwa i rodziny. Ponadto w ofercie UW znajdują się płatne studia podyplomowe: Podyplomowe Studia Wychowania Seksualnego (Wydział Pedagogiczny) oraz Podyplomowe Studia nad Społeczną i Kulturową Tożsamością Płci „Gender Studies” (ISNS), które uruchamiane są w wypadku naboru odpowiedniej liczby chętnych. Brak więc na UW oferty bezpłatnych studiów, które łączyłyby problematykę płci i seksualności.

Kilka jednostek UW oferuje poszczególne przedmioty lub bloki przedmiotów poświęconych problematyce płci i seksualności: jednostki te zostały zaproszone do udziału w projekcie studiów (por. punkt 1.3).

2.2. Przykłady takich samych lub podobnych kierunków studiów prowadzonych na innych uczelniach krajowych lub zagranicznych (ze wskazaniem, w jakim zakresie uwzględniono doświadczenia tych uczelni przy tworzeniu koncepcji kształcenia)

Oferta innych uczelni krajowych

W ofercie krajowej brak obecnie polskojęzycznych studiów pierwszego i drugiego stopnia w zakresie płci, seksualności i *gender studies*. Studia anglojęzyczne działały przez kilka lat na Uniwersytecie Opolskim (*Applied Gender Studies*; obecnie zawieszone). Na Uniwersytecie Łódzkim prowadzone są *Erasmus Mundus GEMMA Master's Degree in Women's in Gender Studies* jako ograniczony czasowo projekt międzynarodowy.

W Polsce problematyka płci i seksualności (ujmowana jako *gender studies*) wykładana była na płatnych studiach podyplomowych, zazwyczaj funkcjonujących jako przedsięwzięcia czasowe. Największą trwałością charakteryzują się funkcjonujące stale od 2008 roku Podyplomowe Gender Studies im. Marii Konopnickiej i Marii Dulębianki przy Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk (w tej chwili w formie zdalnej).

Reasumując: w ofercie krajowej brak obecnie bezpłatnych polskojęzycznych studiów w zakresie płci i seksualności oraz przedsięwzięć dydaktycznych o kompleksowej i interdyscyplinarnej ofercie w tym zakresie.

Oferta uczelni zagranicznych

Na wielu uczelniach zagranicznych funkcjonują dobrze zakorzenione w zachodniej kulturze akademickiej i cieszące się popularnością *gender studies*. Oferowane są one zarówno jako studia I stopnia (BA), jak i studia drugiego stopnia (MA) i trzeciego stopnia (PhD).

W przypadku studiów drugiego stopnia często oferowane są krótkie programy (trwające 1 rok), o charakterze stosowanym lub dające wybór ścieżki badawczej i praktycznej albo studia 2-letnie. Istotną częścią programów są treści feministyczne, emancypacyjne i aktywistyczne oraz współpraca z instytucjami. Ciekawymi przykładami studiów magisterskich, których programy poddano szczegółowej analizie, są Critical Gender Studies na Central European University, Wiedeń; Gender Studies na Utrecht University; Women's Studies na University of York, a także Genderová studia na Uniwersytecie Karola w Pradze.

Przygotowywany projekt studiów czerpie inspiracje z zagranicznych programów. Planowana jest też formalna współpraca z wybranymi ośrodkami (np. Transdisciplinary Center for Gender Studies, Humboldt University Berlin oraz Gender Studies na Temple University, USA). Pomysł na studia drugiego stopnia na UW jest jednak unikalny ze względu na rozpoznanie istotnych polskich potrzeb edukacyjnych: zapotrzebowania na zarządzanie równością w instytucjach, niedoborów w zakresie edukacji seksualnej, medykalizacji programów studiów seksuologicznych oraz braku w ofercie dydaktycznej transdyscyplinarnego nauczania o płci i seksualności, uwzględniającego kontekst polski.

3. Uzasadnienie utworzenia nowego kierunku studiów odnoszące się do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego i studentów udokumentowane wynikami badań lub efektami przeprowadzonego rozeznania

3.1. Sposób przeprowadzenia badań lub rozeznania opinii studentów na temat potrzeby uruchomienia projektowanego kierunku studiów i koncepcji kształcenia na tym kierunku oraz uzyskane wyniki

W semestrze zimowym roku akademickiego 2023/2024 pięć studenckich grup projektowych pracowało nad koncepcjami kształcenia na kierunku studiów drugiego stopnia w zakresie płci i seksualności. Prace odbywały się w ramach przedmiotu fakultatywnego „Aborcja, antykoncepcja, niepłodność. Antropologia reprodukcji”, prowadzonego przez dr hab. Martę Zimniak-Hałajko, prof. ucz. (Instytut Kultury Polskiej). Osoby studiujące zostały poinformowane, że uczestniczą w kształtowaniu planowanego kierunku. Wykorzystano metodę *design thinking*: każda z grup dostała zadanie przeprowadzenia rozpoznania potrzeb otoczenia społecznego oraz potencjalnych osób studiujących i stworzenia na tej podstawie zarysu koncepcji kształcenia wedle wytycznych zamieszczonych na stronie Biura Innowacji Dydaktycznych UW.

Efektem działań są kilkunastu opisy koncepcji kształcenia oraz prezentacje stworzone wedle schematu PechaKucha (materiały zamieszczone w folderze: <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1d0em-Vil20p1KRI-vMn5Rai2STIWD3iA>). Grupy projektowe badały potencjalne zainteresowanie studiami i studenckie wizje ich kształtu, przeglądały polską i zagraniczną ofertę dydaktyczną w zakresie studiów nad płcią i seksualnością, tworzyły sylwetkę osoby absolwentki. Prócz *desk research* zastosowano ankiety – każda z grup otrzymała odpowiedzi kilkudziesięciu respondentów i respondentek, w przeważającej mierze studiujących nauki humanistyczne i społeczne. Jedna z grup przeprowadziła wywiady z kadrą naukową UW (psychologia, pedagogika).

Rozpoznanie grup projektowych potwierdza, że polskie uczelnie (w tym UW) nie oferują bezpłatnych studiów w zakresie płci i seksualności: oferta jest skromna, rozproszona i przyjmuje najczęściej postać płatnych studiów podyplomowych, rzadziej specjalizacji czy bloków zajęciowych w ramach innych studiów. Oferta tego typu studiów jest natomiast bardzo szeroka za granicą (analizowano ofertę niemiecką i amerykańską). Również respondenci i respondenci grup projektowych twierdzą, że oferta polskich uczelni w zakresie planowanych studiów jest zbyt skromna, istnieje natomiast ich zdaniem zapotrzebowanie na tego typu wiedzę. Gotowość do studiowania tak pomyślanego kierunku była wśród respondentów różna i zależała od osobistych zainteresowań i planów zawodowych. Stwierdzono, że studiów w zakresie płci i seksualności mogą potrzebować osoby zajmujące się edukacją (zwłaszcza seksualną), psychologię i terapeuci, seksuologowie, aktywiści, specjalistki ds. równości i różnorodności w różnego typu instytucjach, twórcynie polityk społecznych, pracujący w zawodach medycznych, mediach i badaniach rynku, konsultanci scen intymnych w teatrze i filmie oraz osoby planujące karierę naukową.

Wszystkie studenckie koncepcje kształcenia kładą bardzo silny nacisk na potrzebę kształcenia interdyscyplinarnego i specjalistycznego, uwzględniającego nauki biologiczne, psychologiczne, prawne, socjologiczne, kulturoznawcze, pedagogiczne, ekonomiczne. Wskazano na konieczność umieszczenia w programie zagadnień takich jak inkluzywny język i regulacje prawne, zdrowie seksualne i reprodukcyjne, rozwój

seksualny, tożsamość płciowa i seksualna, analiza tekstów kultury, etyka, teoria feministyczna i queerowa, studia nad męskością. Za ważne uznano również kompetencje komunikacyjne, narzędzia interwencji kryzysowej i antydyskryminacyjnej. Programy studiów zdaniem osób projektujących powinny uwzględniać zarówno zajęcia obowiązkowe, jak i fakultatywne, dawać możliwość wyboru własnej ścieżki kształcenia i formuły pracy magisterskiej, która mogłaby mieć formę rozprawy naukowej lub projektu społecznego. Za niezwykle potrzebne uznano zajęcia praktyczne z ekspertami i ekspertkami. Ankietowane osoby największe zainteresowanie wyraziły studiami dziennymi lub hybrydowymi. Dwie z grup projektowych zaproponowały, by studia trwały trzy semestry. Jedna z grup przemyślała też kwestię rekrutacji, proponując formułę dwustopniową. Część grup wskazała konkretne osoby, które mogłyby prowadzić zajęcia, a część poświęciła uwagę możliwemu ryzyku związanemu z projektem. Studia, zdaniem niewielkiego procenta osób ankietowanych, mogą być postrzegane jako zideologizowane czy nieoferujące narzędzi i perspektyw zawodowych. By przedsięwzięcie miało szanse powodzenia, należy zadbać o promocję i należytą komunikację z potencjalnymi zainteresowanymi.

Rozpoznania i pomysły studenckie były w dużej mierze zbieżne z tymi, które równolegle wypracowywał zespół przedstawiający niniejszą koncepcję. Projekty studenckie zostały uwzględnione w najwyższym możliwym stopniu, łącznie z listą osób prowadzących zajęcia, z których część została zaproszona do współpracy.

3.2. Sposób przeprowadzenia badań lub rozeznania potrzeb/oczekiwań otoczenia społeczno-gospodarczego wobec kształcenia na projektowanym kierunku studiów/przyszłych absolwentów tego kierunku studiów oraz uzyskane wyniki

Konsultacje dotyczące potrzeby powstania projektowanego kierunku studiów oraz jego kształtu są jednocześnie tworzeniem sieci osób oraz instytucji uczestniczących w projekcie (w zakresie: projektowanie dydaktyki i badań, udziału w procesie dydaktycznym – prowadzenia zajęć i prac projektowych).

Dotychczas uzyskano opinie:

- badaczek problematyki LGBTQ, dr hab. Joanny Mizielińskiej i dr Agaty Stasińskiej (autorki największych polskich badań rodzin z wyboru, projekt edukacyjny „Doing Rights”);
- edukatorki seksualnej i popularyzatorki wiedzy o ciałopozytywności Barbary Pietruszczak, która w roku 2024 znalazła się na liście współtworzonej przez redakcję „Forbes Women” i Fundację SEXEDPL jako jedna z osób najbardziej zasłużonych dla edukacji seksualnej w Polsce (projekty Moonka, Pani Miesiączka);
- Fundacji na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny FEDERA (prowadzącej inicjatywę w zakresie edukacji seksualnej Grupę „Ponton”);
- Polskiego Towarzystwa Psychologii Prenatalnej i Okołoporodowej (prowadzącego na Uniwersytecie SWPS studia podyplomowe „Pomoc psychologiczna, wsparcie dla par i kobiet w ciąży oraz po porodzie”);
- Stowarzyszenia na Rzecz Leczenia Niepłodności i Wspierania Adopcji „Nasz Bocian” (aktywnie wpływającego na polityki i praktyki leczenia niepłodności w Polsce);
- rzeczniczki akademickiej UW dr Anny Cybulko.

Projekt wsparły też przedstawicielki uczelni zagranicznych, które zadeklarowały chęć współpracy i wymiany studenckiej: kierowniczka Transdyscyplinarnego Centrum Studiów nad Problematyką Płci (Uniwersytet Humboldta w Berlinie), dr Gabriele Jaehnert, oraz prof. Laura Levitt, afiliowana oraz była dyrektorka Programów Gender Studies na Temple University, USA.

Prace konsultacyjne i budowanie sieci współpracy będą kontynuowane między innymi podczas planowanej w czerwcu 2024 konferencji „Jak uczyć o płci i seksualności. Interdyscyplinarność, instytucjonalizacja, zaangażowanie społeczne”, organizowanej przy wsparciu funduszy z IDUB UW i pod patronatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Konferencja ma na celu przede wszystkim integrację badaczek z UW i wspólne zastanowienie się nad możliwościami rozwoju badań i projektów dydaktycznych; zaproszone zostaną również osoby i organizacje eksperckie spoza uczelni.

Wymienionym wyżej konsultantkom przedstawiono zarys programu studiów, jego cele, treści kształcenia i możliwych adresatów oraz adresatki. Następnie zespół pracujący nad koncepcją odbył dyskusje z ekspertkami. Efektem prac były opinie i szczegółowe uwagi, przekazane ustnie oraz na piśmie (zebrane opinie, deklaracje współpracy i notatki ze spotkań dostępne pod adresem: https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1_55B3s-_2iBy3jArbUgmAxACxJBSDyV9).

Wnioski z tych konsultacji można podsumować następująco:

- Wszystkie konsultantki widzą potrzebę powstania studiów w zakresie płci i seksualności i doceniają unikalność tej oferty: dotychczas nie było tego typu studiów polskojęzycznych w ofercie akademickiej, a istnieją istotne społeczne potrzeby, na jakie studia te odpowiadają.
- Rozmówczynie wskazują przede wszystkim na potrzebę edukacji w dziedzinie seksualności i intymności, co jest istotne nie tylko w kontekście braków odpowiednio wykształconych kadr i neutralnych światopoglądowo ośrodków nauczania, ale również ze względu na trwające prace nad nowymi podstawami programowymi do kształcenia nauczycieli, w trakcie których są różne organizacje społeczne (między innymi FEDERA).
- Wiedza o seksualności powinna włączać zdaniem ekspertek obszary pomijane lub marginalizowane: zmiany form rodziny i trudności rodzicielskie, wiedzę o niepłodności, zmianę języka, wiedzę o przyjemności jako prewencję zagrożeń i przemocy.
- Drugą wskazywaną potrzebą społeczną jest przeciwdziałanie brakowi specjalistów ds. zarządzania równością i różnorodnością, którzy potrzebni są w organizacjach i firmach ze względu na zmieniającą się kulturę zarządzania oraz wymogi dyrektyw unijnych. Przedsiębiorstwa poszukują aktywnie specjalistów i partnerów społecznych, dysponujących odpowiednią wiedzą, co potwierdzają swym doświadczeniem dr Cybulko i Stowarzyszenie „Nasz Bocian”.
- Trzecią istotną potrzebą społeczną wskazywaną przez konsultantki jest potrzeba specjalistycznej lub poszerzonej o kulturowe konteksty wiedzy w przypadku profesjonalistów z innych dziedzin, którzy stykają się w swej pracy z problematyką płci i seksualności (pracownicy społeczni, prawniczki, nauczyciele, lekarze, terapeutki). Wiedza ta często dotyczy języka włączającego, którym chcą posługiwać się wobec różnych grup adresatek i adresatów.

– Wreszcie, jak zauważyły niektóre z rozmówczyń, zmiany społeczne w postrzeganiu płciowości i seksualności dotyczą wszystkich i wiele osób może odczuwać osobistą potrzebę pogłębionej refleksji, ze względu na swój rozwój lub relacje z innymi osobami. Wszystkie rozmówczynie zadeklarowały chęć współpracy z planowanym kierunkiem. Część rozmówczyń przekazała uwagi szczegółowe dotyczące programu, które w zostaną uwzględnione w trakcie pracy nad programem studiów.

4. Informacja o infrastrukturze i potencjale kadrowym zapewniającym prawidłową realizację koncepcji i celów kształcenia

4.1. Osiągnięcia naukowe nauczycieli akademickich Uniwersytetu Warszawskiego przewidywanych do kształcenia na projektowanym kierunku studiów

Nauczycielki i nauczyciele akademicy przewidywani do kształcenia na projektowanym kierunku są czołowymi badaczkami i badaczami zajmującymi się tematyką płci i seksualności w skali polskiej i międzynarodowej. Są autorkami/autorami międzynarodowych i ważnych polskich publikacji z zakresu tematyki studiów, w których podejmują krytyczne analizy reprezentacji płci i seksualności w sztukach wizualnych, mediach, literaturze, a także w praktykach społecznych. Prócz osiągnięć osób przewidzianych do prowadzenia zajęć obowiązkowych i fakultatywnych skupionych w **Pracowni Gender/Sexuality (dr. hab. Karolina Krasuska, dr Ludmiła Janion, dr Anna Kurowicka, dr Agnieszka Kotwasińska, dr Natalia Pamuła, dr Marta Usiekniewicz)** i omówionych w punkcie 1.3, warto wymienić osiągnięcia dr hab. Tomasza Basiuka, prof. ucz. oraz dr hab. Agnieszki Graff, prof. ucz. z **Ośrodka Studiów Amerykańskich**, która także będzie prowadzić zajęcia kursowe.

– **Dr hab. Tomasz Basiuk, prof. ucz.**, jest autorem dwóch monografii oraz redaktorem lub współredaktorem sześciu tomów i numerów specjalnych czasopism z zakresu amerykanistyki oraz studiów nad płcią i seksualnością. Jest współredaktorem-założycielem „InterAlia”, czasopisma poświęconego tematyce queer założonego w 2006 roku. Był kierownikiem projektu dotyczącego historii queer („CRUSEV”) finansowanego przez HERA i stypendystą Komisji Fulbrighta. Obecnie jest kierownikiem projektu „QueerIt: Queer Theory in Transit” prowadzonego wspólnie z Uniwersytetem Humboldtów w Berlinie. Pełnił funkcję dyrektora ASC i prezesa Polskiego Towarzystwa Studiów Amerykańskich, a od 2016 roku pełni funkcję dyrektora Instytutu Ameryk i Europy.

– **Dr hab. Agnieszka Graff, prof. ucz.** jest kulturoznawczynią, a jej dorobek dotyczy problematyki płci społeczno-kulturowej (*gender*) w kulturze popularnej i dyskursie publicznym. Interesują ją przemiany zachodzące na styku płci i tożsamości narodowej (także rasy) w dwóch kontekstach: Polsce i Stanach Zjednoczonych. Opublikowała kilkadziesiąt artykułów naukowych, w większości w międzynarodowych czasopismach, jedną monografią naukową i cztery książki popularnonaukowe. Dr hab. Agnieszka Graff, prof. ucz. jest aktywna w sferze publicznej i ma na swoim koncie liczne wystąpienia publiczne i medialne, a także działania na rzecz równości płci i praw człowieka. Współpracuje z Fundacją im. Stefana Batorego; współtworzy Kongres Kobiet Polskich (uczestniczy w pracach nad programem, organizuje i prowadzi panele dyskusyjne). Jest autorką licznych tekstów publicystycznych, felietonów, esejów

i recenzji filmowych (m.in. w *Gazecie Wyborczej*, *OKO.press*, na stronach Fundacji Batorego).

W **Instytucie Kultury Polskiej** w ostatnich latach najistotniejsze prace badawcze związane z płcią i seksualnością prowadzone są dziedzinach: antropologii reprodukcji, cielesności i pamięci (perspektywa badań ruchów społecznych, studiów kultury wizualnej oraz historii kultury: **dr Matylda Szewczyk, dr hab. Iwona Kurz, prof. ucz., dr hab. Marta Zimniak-Hałajko, prof. ucz.**), studiów nad niepełnosprawnościami oraz studiów nad performansami kulturowymi (**dr Ewelina Godlewska-Byliniak, dr Dorota Sosnowska, dr Agata Łuksza, dr hab. Agata Chałupnik, dr hab. Piotr Morawski**). Problematyka płci jest też analizowana w kontekście studiów postkolonialnych (**dr hab. Roman Chymkowski, dr Agata Łuksza**) oraz badań technologii, internetu i kultury cyfrowej (**dr Jerzy Stachowicz**: studia nad męskością). Prócz osiągnięć osób przewidzianych do prowadzenia zajęć obowiązkowych i fakultatywnych uwzględnionych w punkcie 1.3 (**dr Matylda Szewczyk, dr hab. Marta Zimniak-Hałajko, prof. ucz., dr Agata Łuksza, dr Dorota Sosnowska, dr Ewelina Godlewska-Byliniak, dr hab. Agata Chałupnik, dr hab. Iwona Kurz, prof. ucz.**), w kontekście problematyki studiów wymienić należy inne projekty naukowe: współpracę dr Eweliny Godlewskiej-Byliniak z Centrum Sztuki Włączającej, owocującą serią wydawniczą przekładów ważnych pozycji z nurtu *disability studies*, oraz redagowany przez dr hab. Martę Zimniak-Hałajko i dr Matyldę Szewczyk numer czasopisma „Widok” (2022), poświęcony studiom nad reprodukcją.

Warto też odnotować prace **dr hab. Piotra Morawskiego**, który bada praktyki instytucjonalne w teatrze w kontekście nadużyć, również seksualnych: bierze udział w projekcie „Przemoc w teatrze: praktyki, dyskursy, alternatywy” (POB Heritage w ramach Programu Strategicznego Inicjatywa Doskonałości w Uniwersytecie Jagiellońskim) i jest recenzentem w projekcie „Bezpieczna przestrzeń – dobre praktyki i narzędzia do transformacji polskiego systemu teatralnego”. Dorobek ten umożliwi oferowanie osobom studiującym zajęć przygotowujących m.in. do koordynowania scen intymnych w teatrze.

Ponadto do prowadzenia zajęć obowiązkowych i mających być w stałej ofercie zajęć fakultatywnych zostały **zaproszone osoby z innych jednostek** (przewidziane są umowy z jednostkami, regulujące zasady współpracy):

– **Prof. dr hab. Agnieszka Kościńska**, Instytut Etnografii i Antropologii Kulturowej, Wydział Nauk o Kulturze i Sztuce, autorka książek *Zobaczyć łośia. Historia polskiej edukacji seksualnej od pierwszej lekcji do internetu* (2017, wyd. angielskie 2021), *Płeć, przyjemność i przemoc. Kształtowanie wiedzy eksperckiej o seksualności w Polsce* (2014; wyd. angielskie 2021), *Potęga ciszy. Konwersja a rekonstrukcja porządku płci na przykładzie nowego ruchu religijnego Brahma Kumaris* (2009) oraz wywiadu-rzeki z edukatorem seksualnym Wiesławem Sokolukiem pt. *Instruktaż nadmierny* (2018), a także współredaktorka zbiorów *Kobiety i religie* (z K. Leszczyńską 2006), *Gender. Perspektywa antropologiczna* (z R.E. Hryciuk, 2007, planowane nowe, rozszerzone wydanie – 2025) i *Antropologia wobec dyskryminacji* (z K. Dąbrowską i M. Grabowską, 2015), redaktorką podręcznika *Antropologia seksualności. Teoria. Etnografia. Zastosowanie* (2012). Jej badania były finansowane m.in. z grantów Opus NCN, Marie Curie Fellowship, HERA, Arts and Humanities Research Council.

– **Dr hab. Marta Bucholc, prof. ucz.**, Wydział Socjologii, socjolożka, prawniczka i filozofka, prowadzi projekt ERC Consolidator „Abortion Figurations. Wykorzystanie praw człowieka do zmiany prawa aborcyjnego: wzorce zaangażowania i figury

argumentacyjne w globalnej figuracji praw człowieka”, autorka między innymi *Abortion Law and Human Rights in Poland: The Closing of the Jurisprudential Horizon*, „Hague Journal on the Rule of Law” 2022, *The Anti-LGBTIQ Campaign in Poland: The Established, the Outsiders, and the Legal Performance of Exclusion*, „Law & Policy” 2022.

– **Dr hab. Kacper Pobłocki, prof. ucz.**, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych Uniwersytetu Warszawskiego. Autor książek *Kapitalizm. Historia krótkiego trwania* (2017) oraz *Chamstwo* (2021). *Chamstwo* stanowi analizę genezy współczesnej męskości w Polsce i tego, w jaki sposób męskość jest konstruowana w oparciu o historyczne schematy i modele związane z patriarchalną strukturą władzy. Współautor *Anty-bezradnika przestrzennego* (z Lechem Merglerem i Maciejem Wudarskim) oraz *Architektury niezrównoważonej* (z Bogną Świątkowską). Opublikował także wiele artykułów i opracowań z zakresu antropologii i socjologii miasta min. w „International Journal of Urban Research and Action”. W latach 2009–2014 wspomagał powstawanie i rozwój ruchów miejskich w Polsce, m.in. jako koordynator merytoryczny pierwszego Kongresu Ruchów Miejskich. Jeden z twórców (oraz pierwszy kierownik) programu studiów magisterskich Studia miejskie na Uniwersytecie Warszawskim, za co został wyróżniony w 2022 roku Nagrodą Ministra Edukacji i Nauki za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności dydaktycznej. Prowadzi zajęcia z pisania na UW oraz w Polskiej Szkole Reportażu.

– **Dr Marta Rawłuszko**, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych, Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji, koordynatorka polskiego zespołu badawczego w ramach projektu CCINDLE (Co-Creating Inclusive Intersectional Democratic Spaces Across Europe, Horyzont, 2022-2026). Badaczka społeczna zaangażowana w projekty badawcze dotyczące praw człowieka realizowane przez organizacje pozarządowe i instytucje publiczne (m.in. Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn, Open Society Initiative for Europe, Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej, Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, Fundację na rzecz Równości i Emancypacji STER, Kampanię Przeciw Homofobii). Współzałożycielka Funduszu Feministycznego. Autorka między innymi monografii *Feministki we współpracy z państwem. Studium przypadku* (2020) oraz artykułów *Producing feminist solidarities in practice*, „European Journal of Politics & Gender” 2022, *And If the Opponents of Gender Ideology Are Right? Gender Politics, Europeanization, and the Democratic Deficit*, „Politics & Gender” 2021.

– **Dr hab. Agnieszka Wołowicz**, Wydział Pedagogiczny, kierowniczką projektów NCN „Osoby queer z niepełnosprawnościami w Polsce” oraz „Doświadczenie macierzyństwa przez kobiety z niepełnosprawnością intelektualną”. Autorka między innymi monografii *Paradygmat zignorowany. Macierzyństwo kobiet z niepełnosprawnością intelektualną* (2021) oraz współautorka artykułów: *Paradoksy widzialności: o związkach teorii queer i studiów o niepełnosprawności*, „Teksty drugie” 2022, *Women with disabilities and access to gynaecological services in Poland*, „Disability & Society” 2020.

Lista współpracowników i współpracowniczek będzie rozszerzana – planowane są ustalenia z Wydziałem Historii, Centrum Humanistyki Środowiskowej na Wydziale Neofilologii, Wydziałem Biologii, Wydziałem Nauk o Kulturze i Sztuce, Wydziałem Nauk Społecznych i Resocjalizacji, Wydziałem Socjologii, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych oraz innymi jednostkami zainteresowanymi ewentualną współpracą.

4.2. Doświadczenie dydaktyczne nauczycieli akademickich Uniwersytetu Warszawskiego przewidywanych do kształcenia na projektowanym kierunku studiów

Pracownice naukowo-dydaktyczne **Ośrodka Studiów Amerykańskich UW** prowadziły szereg zajęć fakultatywnych na wszystkich poziomach kształcenia: na poziomie licencjackim „(A)seksualności w amerykańskiej kulturze i społeczeństwie: Redefinicje seksu, seksualności i intymności” (dr Kurowicka), „Płeć kulturowa (gender) i seksualność w kinie i w nowych mediach” (dr Kotwasińska); seminarium licencjackie „Seksualność w amerykańskiej kulturze i społeczeństwie” (dr Kurowicka); Wprowadzenie do studiów nad płcią/seksualnością (różne współprowadzące); na poziomie magisterskim „Introduction to Body Studies” (dr Usiekniewicz); na poziomie doktoranckim: w Szkole Doktorskiej Nauk Humanistycznych: „Keywords for Gender and Sexuality Research” (dr hab. Krasuska, dr Usiekniewicz, dr Kurowicka, dr Janion).

Ponadto dr hab. Krasuska i dr Janion prowadziły zajęcia na Podyplomowych Gender Studies IBL PAN, odpowiednio „Od gender do queer i z powrotem. Podstawowe pojęcia badań nad kategorią płci” oraz „Teorie gender 2”; dr Pamuła natomiast prowadziła zajęcia na studiach podyplomowych Gender Studies w ISNS UW „Niepełnosprawność i płeć”.

Dr hab. Tomasz Basiuk, prof. ucz. prowadzi zajęcia licencjackie i magisterskie w zakresie literaturoznawstwa i kulturoznawstwa. W tematyce projektowanego kierunku, prowadził następujące zajęcia: „AIDS Narratives” oraz „Queer/Odmieniec: Queer Theory in a Polish-American Comparative Approach”.

Dr hab. Agnieszka Graff, prof. ucz. prowadzi zajęcia na wszystkich poziomach studiów (seminaria licencjackie, magisterskie i doktoranckie, liczne zajęcia fakultatywne) w zakresie szeroko pojętego kulturoznawstwa: teoria kultury, kino i literatura, historia gender i rasy w USA. Prowadziła następujące zajęcia z tematyki projektowanego kierunku studiów: „Amerykański ruch kobiecy”, „Gender w literaturze amerykańskiej”, „Gender i seksualność w historii kultury USA: kluczowe koncepcje i spory”, „Rasa i płeć we współczesnym filmie amerykańskim”, „Płeć i seksualność w klasycznym kinie hollywoodzkim”.

W **Instytucie Kultury Polskiej** wszystkie osoby przewidziane do prowadzenia zajęć (dr Matylda Szewczyk, dr hab. Marta Zimniak-Hałajko, prof. ucz., dr Agata Łuksza, dr Dorota Sosnowska, dr Ewelina Godlewska-Byliniak, dr hab. Roman Chymkowski, dr Jerzy Stachowicz, dr hab. Agata Chałupnik, dr hab. Iwona Kurz, prof. ucz., dr hab. Piotr Morawski) mają wieloletnie doświadczenie dydaktyczne, obejmujące prowadzenie różnego typu zajęć: obowiązkowych i autorskich, metodologicznych, warsztatowych oraz seminariów dyplomowych. Od 2018 roku dr hab. Marta Zimniak-Hałajko, prof. ucz. prowadzi co roku (zainicjowany wraz z doktorantami J. Szpilką i Barbarą Dyndą) zajęcia fakultatywne z zakresu antropologii seksualności (w roku akademickim 2023/2024 „Antropologia seksualności” oraz „Aborcja, antykoncepcja, niepłodność. Antropologia reprodukcji”), łączące analizę stanu badań z dyskusjami z ekspertkami i aktywistami spoza UW, zaś dr Matylda Szewczyk konwersatorium z zakresu analizy reprodukcji w kulturze wizualnej (w roku 2023 „Obrazy reprodukcji: między biologią a technologią”). Dr hab. Iwona Kurz, prof. ucz. prowadziła zajęcia o reprezentacjach ciała, pamięci i płci w kulturze wizualnej, dr hab. Agata Chałupnik cykliczne zajęcia o związkach teatru z feminizmem i kobiecej dramaturgii, dr Dorota Sosnowska o performansach inności i kulturze queer, dr hab. Piotr Morawski o seksualności w epoce staropolskiej, dr Agata Łuksza o kobiecych kulturach

fanowskich i kategorii *glamour*, zaś dr hab. Roman Chymkowski – seminaria poświęcone zagadnieniom tożsamości z perspektywy postkolonialnej. Dr Ewelina Godlewska-Byliniak w swych zajęciach o tematyce niepełnosprawności włącza perspektywę feministyczną, ukazując przecięcia *crip studies* i *queer studies*; dr Jerzy Stachowicz uwzględnia w swej dydaktyce relację płci i technologii, skupiając się zwłaszcza na studiach nad męskością.

Dr hab. Marta Zimniak-Hałaćko, prof. ucz. jest promotorką dwóch prac doktorskich poświęconych problematyce płci i seksualności (J. Szpilki i Barbary Dyndy), prowadziła również zajęcia dla doktorantów z zakresu metodologii badań i metodyki dydaktycznej. Dr hab. Piotr Morawski oraz dr hab. Agata Chałupnik i dr hab. Roman Chymkowski współpracują ze szkołami doktorskimi i sprawują obecnie opiekę promotorską nad pracami doktorskimi z zakresu płci i seksualności (nieheteronormatywność, kultura balroomowa, filozofia feministyczna, płęć a posthumanizm).

W miarę rozwoju kierunku planujemy włączanie innych osób pracujących w Ośrodku Studiów Amerykańskich i w Instytucie Kultury Polskiej do prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Osoby z innych jednostek, zaproszone do realizacji programu, prowadziły między innymi zajęcia:

- Prof. dr hab. Agnieszka Kościańska: w roku 2023 – konwersatorium „Rasa i rasizm w Europie Środkowo-Wschodniej”, seminaria „Antropologia płci i seksualności” oraz „Sexuality, Gender and the Cold War”; w latach wcześniejszych wykładała także m.in. w Studium Doktoranckim Wydziału Historycznego UW („Interdyscyplinarne konwersatorium humanistyczne: ciało – płęć – seksualność”), na podyplomowych Gender Studies w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk („Antropologia feministyczna”) oraz jako Leverhulme Visiting Professor na Uniwersytecie Oksfordzkim („Sexuality Under and After State Socialism: Central-Eastern Europe and Beyond”);
- Dr hab. Marta Bucholc, prof. ucz.: w roku 2023 – ćwiczenia „Etyka w interwencjach społecznych” oraz wykład i ćwiczenia „Obtaining grants”;
- Dr hab. Kacper Pobłocki, prof. ucz.: w ostatnich semestrach – „Introduction to urban studies”, „Współczesne teorie w studiach miejskich”, „Anthropology of planetary urbanization”;
- Dr Marta Rawłuszko: w roku 2023 – ćwiczenia i wykład „Płęć w teoriach społecznych”;
- Dr hab. Agnieszka Wołowicz: w roku 2023 – „Etyczne i prawne zagadnienia w niepełnosprawności”, „Sytuacje kryzysowe w życiu dziecka i rodziny”, „Edukacja i rehabilitacja osób ze sprzężoną niepełnosprawnością”.

4.3. Infrastruktura niezbędna do realizacji przedstawionej koncepcji kształcenia oraz jednostka, która ją zapewni

Zgodnie z informacją w punkcie 1.5 za obsługę organizacyjną studiów odpowiada **Wydział Polonistyki**, za planowanie merytoryczne i podstawową obsługę dydaktyczną: **Instytut Kultury Polskiej i Ośrodek Studiów Amerykańskich**. Na zasadach uzgodnionych z innymi jednostkami prowadzona będzie współpraca w obrębie UW oraz poza uniwersytetem. W przyszłości planowane jest utworzenie **Transdyscyplinarnego Centrum Studiów nad Płcią i Seksualnością**, które

skupiałoby badaczki i badaczy problematyki z UW, stwarzało możliwość współpracy z instytucjami zewnętrznymi, zapewniało ciągłość i rozwój oferty dydaktycznej (w tym mikropoświadczeń), a także podejmowało badania i tworzyło analizy zgodnie z zapotrzebowaniem społecznym.

Nowy kierunek będzie korzystał z zasobów infrastrukturalnych Wydziału Polonistyki: sal dydaktycznych w Instytucie Kultury Polskiej i innych sal Wydziału w ramach ich dostępności. Rozważane jest też wynajęcie przestrzeni dydaktycznej w budynku przy ul. Dobrej 55, stanowiącym siedzibę OSA, dysponującym dobrą infrastrukturą i sytuującym się w bezpośrednim sąsiedztwie Biblioteki Uniwersyteckiej.

Załączniki:

1. Opinia Rady Samorządu Studentów Wydziału Polonistyki

2. Opis badań zapotrzebowania osób studiujących:

<https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1d0em-Vil20p1KRI-vMn5Rai2STIWD3iA>

3. Opinie eksperckie i deklaracje współpracy:

https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1_55B3s-2iBy3jArbUgmAxACxJBSDyV9